

LETO 1987 V PREGLEDU

Klimatske značilnosti leta 1987 v Sloveniji v primerjavi z obdobjem 1951—1986

Aleška Bernot-Ivančič*

V pričujočem članku bom primerjala nekaj klimatoloških elementov s petih glavnih meteoroloških postaj v Sloveniji za leto 1987 s povprečnimi klimatskimi razmerami v obdobju od 1951 do 1986. Leto 1987 je bilo glede na dolgoletno povprečje posameznih meteoroloških elementov povprečno toplo, nadpovprečno sončno in namočeno, prvi meseci pa so bili tudi nadpovprečno bogati s snežno odejo.

Zanimajo nas temperaturne razmere v preteklem letu, ki jih bom najprej predstavila s povprečnimi mesečnimi temperaturami zraka. Povprečna mesečna temperatura zraka je povprečna vrednost povprečnih dnevni temperatur zraka, te pa dobimo tako, da seštejemo podatke o temperaturi zraka ob 7., 14., in 21. uri, s tem da podatek o temperaturi zraka ob 21. uri prištejemo dvakrat, celotno vsoto pa delimo s 4 (preglednica 1).

Povprečne mesečne temperature zraka so v aprilu, juliju, septembru in oktobru v vsej Sloveniji presegle dolgoletna povprečja, v januarju, marcu in maju pa so bile nižje od dolgoletnih povprečij.

Lanski februar je bil toplejši od dolgoletne februarске povprečne temperature v Portorožu in Novem mestu, junij v Novem mestu in Murski Soboti, avgust le v Ratečah in november povsod razen v Novem mestu in Ljubljani. Najhladnejši mesec v letu 1987 je bil marec, saj je bila povprečna mesečna temperatura zraka, od 3,6 °C v Portorožu do 4,3 °C v Murski Soboti, nižja od dolgoletnega povprečja. Najtoplejši mesec je bil september, ko je povprečna mesečna temperatura zraka v Novem mestu preseгла dolgoletno povprečno temperaturo kar za 3,5 °C, v Ratečah pa le za 2,5 °C.

V klimatologiji označujemo kot »poletni dan« tisti, v katerem je maksimalna dnevna temperatura zraka višja ali enaka 25 °C. Po tej definiciji lahko za leto 1987 rečemo, da sta bila izrazito poletna meseca junij in še posebno september, ko smo v Ljubljani in Novem mestu v 36-letnem obdobju zabeležili največ dni z maksimalno temperaturo zraka višjo ali enako 25 °C. Septembra smo v Ljubljani zabeležili 17 »poletnih dni«, kar je 1 dan več, kot je bil ekstrem v zadnjih 36 letih, v Novem mestu pa 22 dni, torej kar 4 dni več od dolgoletnega ekstrema. V lanskem avgustu je bila srednja mesečna temperatura zraka povsod blizu dolgoletnega povprečja, vendar je bilo pravih »poletnih dni« bistveno manj kot v dolgoletnem povprečju.

Absolutne mesečne maksimalne temperature zraka v letu 1987 ne presegajo dolgoletnih absolutnih mesečnih ekstremov. V juniju in septembru absolutni maksimumi temperature v vsej Sloveniji presegajo dolgoletne povprečne vrednosti mesečnih absolutnih maksimalnih tempera-

PREGLEDNICA 1.
POVPREČNA MESEČNA TEMPERATURA ZRAKA V °C.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEP	OKT	NOV	DEC
LJUBLJANA-BEŽIGRAD												
POVP.: —1,1	0,8	5,1	9,8	14,5	18,0	19,8	18,9	15,3	10,2	4,8	0,4	
1987: —3,4	0,5	1,1	11,1	13,3	17,8	21,4	18,7	18,3	11,2	4,4	0,9	
MURSKA SOBOTA												
POVP.: —2,3	0,0	4,6	9,7	14,4	17,7	19,2	18,4	14,6	9,3	4,3	—0,1	
1987: —5,7	—0,8	0,3	10,6	13,2	18,3	21,1	17,3	17,4	10,9	4,6	0,5	
NOVO MESTO												
POVP.: —1,2	0,6	4,9	9,6	14,2	17,7	19,3	18,4	14,8	9,8	4,8	0,4	
1987: —3,6	0,8	0,9	10,8	13,3	18,0	20,7	18,0	18,3	11,3	4,2	1,4	
PORTOROŽ												
POVP.: 4,8	5,5	8,3	12,2	16,6	20,4	22,8	22,3	19,1	14,7	9,9	6,5	
1987: 2,7	6,0	4,7	12,1	15,1	19,6	23,7	22,0	21,7	15,6	10,4	6,8	
RATEČE — PLANICA												
POVP.: —4,6	—2,8	0,8	5,1	10,3	14,0	15,7	14,8	11,5	6,5	1,1	—3,2	
1987: —8,7	—3,0	—3,3	5,9	9,1	13,6	17,0	15,1	14,0	7,6	1,9	—2,0	

* POVP. — pomeni povprečne vrednosti v obdobju 1951—1986.

PREGLEDNICA 2.
POVPREČNO ŠTEVILO UR SONČNEGA OBSEVANJA.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEP	OKT	NOV	DEC
LJUBLJANA-BEŽIGRAD												
POVP.: 45,2	78,0	122,0	161,2	206,4	220,0	253,9	227,4	160,9	113,7	50,1	31,4	
1987: 62,6	71,9	157,4	211,8	195,6	234,9	311,5	217,7	169,6	65,0	43,8	50,5	
MURSKA SOBOTA												
POVP.: 61,6	82,7	129,2	168,0	214,2	223,5	252,9	237,9	178,1	134,6	68,2	46,8	
1987: 72,6	82,3	146,0	212,5	177,2	240,6	314,3	210,9	193,5	106,6	53,9	57,6	
NOVO MESTO												
POVP.: 67,9	86,6	127,2	163,1	211,6	222,0	264,3	233,9	178,0	132,2	68,9	55,8	
1987: 68,9	101,2	160,4	205,9	201,5	236,0	312,5	222,3	206,9	82,8	50,8	75,8	
PORTOROŽ												
POVP.: 91,6	117,5	154,6	195,6	255,0	269,9	314,0	288,2	230,6	173,4	95,5	82,1	
1987: 113,1	107,1	201,8	232,8	248,7	267,4	325,5	298,8	236,3	124,2	96,6	66,4	
RATEČE — PLANICA												
POVP.: 78,3	108,1	137,7	158,4	181,3	198,8	225,3	217,0	193,2	142,2	93,5	52,6	
1987: 83,2	108,4	173,4	196,9	171,4	197,8	254,3	244,6	201,9	70,7	73,7	67,3	

* POVP. — pomeni povprečne vrednosti v obdobju 1951—1986.

tur. V januarju, marcu, maju, avgustu in novembru, pa so bile razen v Portorožu, lanske letošne absolutne mesečne maksimalne temperature zraka nižje od povprečnih dolgoletnih mesečnih maksimumov.

Lani tudi nismo zabeležili novega absolutnega minimuma temperature zraka. V januarju in marcu je bila v vsej Sloveniji absolutna mesečna minimalna temperatura zraka nižja od dolgoletne povprečne mesečne minimalne temperature zraka, v aprilu in novembru pa višja.

Lansko leto je bilo izredno sončno, saj so bile mesečne vsote ur sončnega obsevanja kar v šestih mesecih v vsej Sloveniji višje od dolgoletnih povprečnih mesečnih vsot ur sončnega obsevanja. V aprilu je v Ratečah za 7,2 ure in v Portorožu za 9,9 ure mesečna vsota ur sončnega obsevanja presegla dolgoletno najvišjo mesečno vsoto ur, v Ljubljani v juliju za 1,3 ure, v Murski Soboti pa se je dolgoletnemu julijskemu ekstremu približala na 0,1 ure (preglednica 2).

Leto 1987 je bilo kar štiri mesece (februar, maj, oktober in november) nadpovprečno

namočeno, saj so mesečne vsote padavin v vsej Sloveniji znatno presegle dolgoletne povprečne mesečne višine padavin. Izrazito suhega meseca ni bilo, še celo v lepem in toplem septembru smo imeli v Ljubljani in Murski Soboti nadpovprečne mesečne višine padavin. Razen v severovzhodni Sloveniji je bil podpovprečno namočen le april (preglednica 3).

Maksimalne dnevne višine padavin so po podatkih obravnavanih postaj v štirih mesecih presegle dolgoletne najvišje dnevne višine padavin. V Murski Soboti kar dvakrat, pa čeprav v marcu le za 0,7 mm, v avgustu pa za 4,8 mm. V Ratečah je junijska maksimalna višina padavin presegla dolgoletni ekstrem za 7,8 mm in v Novem mestu v septembru za 9,6 mm. Sicer pa so absolutni dnevni ekstremi višine padavin v več kot 70 % primerov presegali dolgoletno povprečno vrednost najvišjih dnevni višin padavin v posameznih mesecih (preglednica 4).

Prva dva meseca leta 1987 sta bila snežena. V januarju in februarju je v Ratečah in Ljubljani snežna odeja ležala vse dni, kar je v Ratečah v januarju sicer

PREGLEDNICA 3.
POVPREČNA MESEČNA VIŠINA PADAVIN V MM.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEP	OKT	NOV	DEC
LJUBLJANA-BEŽIGRAD												
POVP.: 85,3	89,1	93,3	105,4	121,7	147,6	123,0	137,9	131,2	119,4	126,5	111,5	
1987: 115,1	104,3	76,0	53,0	112,6	146,6	144,3	102,9	234,4	182,2	225,6	30,8	
MURSKA SOBOTA												
POVP.: 36,5	38,1	44,9	56,3	77,3	99,7	107,7	89,3	73,4	62,7	66,9	50,8	
1987: 57,8	69,7	74,3	72,5	103,1	75,9	71,6	184,7	112,9	39,2	92,6	27,2	
NOVO MESTO												
POVP.: 61,4	55,9	71,3	90,3	99,7	133,1	115,5	121,5	107,4	101,1	103,9	80,8	
1987: 74,1	89,5	51,3	52,1	140,4	115,9	157,7	126,1	75,8	124,3	185,2	39,6	
PORTOROŽ												
POVP.: 71,7	63,3	69,0	75,5	81,8	94,3	83,2	90,4	113,5	96,1	104,2	91,1	
1987: 83,9	113,9	13,8	53,9	123,5	121,5	102,4	119,2	75,4	126,4	135,5	51,7	
RATEČE — PLANICA												
POVP.: 89,7	89,0	98,2	135,2	141,4	155,3	150,8	160,6	156,4	148,0	165,8	112,6	
1987: 78,9	135,9	103,7	73,0	207,3	205,0	183,3	109,4	128,5	177,7	230,4	17,2	

* POVP. — pomeni povprečne vrednosti v obdobju 1951—1986.

PREGLEDNICA 4.
MAKSIMALNA DNEVNA VIŠINA PADAVIN V MM.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEP	OKT	NOV	DEC
LJUBLJANA-BEŽIGRAD												
ABS.: 54,3	67,8	75,4	52,1	79,7	69,6	70,5	124,3	116,0	95,8	83,9	67,8	
1987: 42,6	17,3	29,5	13,0	41,8	44,9	70,0	50,5	89,7	36,4	47,7	12,3	
MURSKA SOBOTA												
ABS.: 27,6	34,8	28,6	68,0	64,6	96,2	83,0	64,5	58,9	69,2	45,6	48,6	
1987: 14,0	30,2	29,3	31,7	19,3	25,8	29,8	69,3	41,2	14,2	29,3	12,4	
NOVO MESTO												
ABS.: 52,6	37,2	34,0	41,3	61,5	108,8	73,1	91,9	56,6	74,7	103,4	58,6	
1987: 20,1	21,4	16,1	15,2	31,3	20,2	59,2	60,4	65,2	44,1	37,1	12,8	
PORTOROŽ												
ABS.: 55,7	47,2	56,4	49,0	58,4	76,9	133,3	84,1	112,2	114,2	90,7	105,1	
1987: 39,3	29,8	10,9	21,1	42,7	26,1	47,9	38,9	40,1	28,2	38,8	26,5	
RATEČE — PLANICA												
ABS.: 70,6	116,2	68,7	117,8	89,2	81,4	115,7	137,6	96,8	121,6	143,2	89,4	
1987: 31,0	38,1	41,8	17,3	42,5	88,2	72,4	45,5	69,1	38,4	67,8	9,9	

* ABS. — absolutno najvišja vrednost v obdobju 1951—1986.

PREGLEDNICA 5.
POVPREČNO ŠTEVILO DNI S SNEŽNO ODEJO.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	OKT	NOV	DEC
LJUBLJANA-BEŽIGRAD								
POVP.: 21	16	7	1	0	0	0	4	13
1987: 31	28	20	0	0	0	0	2	4
MURSKA SOBOTA								
POVP.: 18	12	4	0	0	0	0	2	9
1987: 22	17	12	0	0	0	0	0	0
NOVO MESTO								
POVP.: 20	15	7	1	0	0	0	4	13
1987: 24	24	7	0	0	0	0	3	0
PORTOROŽ								
POVP.: 1	0	1	0	0	0	0	0	0
1987: 6	0	0	0	0	0	0	0	0
RATEČE — PLANICA								
POVP.: 30	27	26	10	1	1	1	9	24
1987: 31	28	31	18	1	1	0	8	31

* POVP. — povprečne vrednosti v obdobju 1951—1986.

običajno, v Ljubljani je to 10 dni več od povprečja. V Novem mestu in Murski Soboti je ležala 4 dni več kot v dolgoletnem povprečju. Tudi v Portorožu je januarja lani snežna odeja vztrajala 6 dni, kar je veliko dlje kot v dolgoletnem povprečju. Da bi bil dosežen dolgoletni ekstrem trajanja snežne odeje v januarju, pa bi morala vztrajati še 5 dni dlje, tako kot je leta 1966. Tudi v februarju je v Ljubljani in v Ratečah snežna odeja vztrajala cel mesec, medtem ko je v Novem mestu dolgoletno povprečje presegla za 9 dni in v Murski Soboti za 7 dni. Povprečno je v Ratečah v marcu 26 dni s snežno odejo, tokrat je vztrajala cel mesec in še 18 dni v aprilu. V Ljubljani je v marcu vztrajala 13

dni več kot v povprečju in v Murski Soboti 8 dni. V marcu je bila zgodaj kopna le Dolenjska, saj so v Novem mestu beležili 7 dni s snežno odejo, kar se izenačuje z dolgoletnim povprečjem. V novembru trajanje snežne odeje ni doseglo povprečnega števila dni, december pa je bil razen v Ratečah in 4 dni v Ljubljani povsem kopen (preglednica 5).

PISMA BRALCEV

Ko sem pričel prebirati prvo številko revije, sem že v uvodnih besedah dr. Ivana Gamsa našel smisel njenega obstoja. Mnenja sem, da dokler ne bodo ljudje resno jemali ogroženosti svojega okolja, pa tudi samih nesreč, do takrat bomo težko gradili uspešen sistem zaščite in reševanja. Ne verjamem v uspešnost takega reševalnega sistema, ki temelji na zakonski prisili in v katerem ni osebne zagnanosti in iniciative njegovih izvajalcev. Mislim, da mora revija širiti prepričanje, da je zaščita in reševanje pa tudi obseg nesreč največkrat odvisen od vrste posameznikov in da je pričakovanje pomoči od drugod brez lastne angažiranosti zmotno in neživljenjsko.

Po branju nekaterih člankov sem prišel do zaključka, da zajema revija cel kup strokovnih razlag o različnih nesrečah in da bralec, še posebno, če ni strokovnjak, dobi lahko dokaj dober opis posamezne nesreče. Priložene skice, slike in razne tabele dajejo materialu še večjo vrednost in preglednost. Tudi oblikovno in vsebinsko zasluži vse pohvale.

Ker pripadam tisti skupini bralcev, ki jim je revija predvsem namenjena, vsaj tako mislim, namreč strukturam civilne zaščite, bi želel podati še nekaj mojih pogledov skozi to dejavnost.

Kot sem že omenil, je revija prava zakladnica znanja o raznih nesrečah, vendar pa le nekateri avtorji člankov dajejo na zaključku konkretne predloge za izboljšanje stanja, oziroma usmerjajo nadaljnje delo za reševanje problematike. V civilni zaščiti pri načrtovanju reševalnih aktivnosti, predvsem pa pri izdelavi ocen ogroženosti, največkrat pogrešamo konkretnih meril za presojo ogroženosti za posamezno nesrečo. Uporaba neenotnih meril nas največkrat vodi v skrajnosti pri ocenjevanju, in ker je ocena najvažnejša podlaga za načrte, si lahko predstavljamo končni izdelek. Zelo prav bi nam prišli podatki ob analizi nesreč, in sicer o tem, katere dejavnosti so bile ob nesreči najbolj prisotne in kje je bilo največ problemov. Tako pozitivne kot negativne izkušnje bi nam prišle zelo prav. V civilni zaščiti načrtujemo reševanje predvsem za ukrepe civilne zaščite, vendar pri dejanskih nesrečah rešujemo še vrsto drugih dejavnosti, kot so informiranje, oskrba, promet idr.

Da bi zagotovili kvalitetnejše in bolj realno, predvsem pa kompleksno načrtovanje za reševanje ob raznih nesrečah, kakor tudi za njihovo preprečevanje, predlagam, da bi avtorji člankov, če je možno, predlagali merila in usmeritve, ki bi veljale enotno za vse načrtovalce, in da bi nakažali tiste dejavnosti, ki so bile v dosedanjih nesrečah najbolj prisotne in obremenjene. Tako bi že pri načrtovanju skušali čim več problemov osvetliti in načrtno rešiti, kar bi zmanjšalo presenečenja, ki niso v takih razmerah nič kaj prijetna.